

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT-KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 11 — kr.
Félévre . . . . . 5 " "
Negyedévre . . . . . 2 " 50 "
Egy hónapra . . . . . 1 " "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Főmunkatárs: **LEJ. MÓRICZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:

Nagyhasábbos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s több-ször
hirdetéseknél a kiadó szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díjminia
den külön beiktatásért 30 kr.

Az autonomiai választás.

Debreczen, aug. 28.

A Batthyány József gr. halála ismét aktualitást ad a városunkban a kath. autonomiai választást, mely a hét elején oly kevés érdeklődéssel folyt le s talán éppen ennek lesz köszönhető ha még egyszer fogunk választani, ami pedig valószínű, mert a jelek azt mutatják, hogy a bihari választókerület többi községeiben Batthyány gr. mint volt földesúr a nagy többséget nyert. Ha ez így van, új választás lesz, ha pedig a jelek csalnának és Hoványi Gyula dr. kapta volna meg a többséget, akkor ő megválasztott képviselőnek kijelentelik.

A Debreczeni Ellenőr tegnapelőtti számának egyik újdonsága ugyane kérdéssel foglalkozván azt állítja, hogy mivel még nem volt befejezve a szavazás, az esetleg szükséges új választást a megyés püspök még a kongresszus előtt elrendelheti. — Engedelmet kérünk, ezt a választási szabályzattól kiolvasni semmiféle észjárással nem lehet. A szabályzat 30. §-a ugyanis így szól:

„30 §. Ha a választott, akár pap, akár világi képviselő, a ráesett választást el nem fogadja, arról utóbb lemond, vagy több helyen megválasztva, egy mellett nyi-

latkozik vagy végre, ha valamelyik képviselő meghalna, a szervező gyűlés, vagy ha ez együtt nincsen, a hercegprimás új választást rendel.»

Ez világos, semmi kétséget nem tűr. Igen ám, mondja D. E. »azonbar. B. még nem volt megválasztott képviselő, tehát az esetre a 30 §. nem vonatkozik; miért is a választást nem a primás, hanem a megyés püspök rendel el.« Ezt én a szabályzattól kiolvasni, képes nem vagyok; de tegyük fel mégis, hogy így van, akkor miért jelzi a D. E. az új szavazást, csak erre az esetre, ha neki B. J. gr. többséget nyerne? E szerint tehát ha Hoványi nyert többséget, s B. J. gr. halála daczára is megválasztott képviselőnek tekinthető? Ezt különben nem kérdelem, mert világos igazság, magam is vallom, de azt már kérdelem, hogy az ellenkező esetben, azaz ha csakugyan néh. B. J. gr. nyert többséget, s nem tekintendő megválasztott képviselőnek, hanem továbbra is csak jelöltnek? Ugyebár erre nehéz igennel felelni?

Ebben az esetben pedig csak a hercegprimás rendelheti el az új választást.

De — kérdehetné valaki — nem mindegy az? Bizony nem, mert sajnos, nagyon sok okunk van hinni, hogy a

váradai püspöki aulában sietne suttomban megválasztani az új képviselőt a saját szája íze szerint. Az a mit a D. E. mond, hogy Hoványi ott persóna grata, nem sokat nyom a latban, hiszen még egy pár nappal ezelőtt éppen a D. E. nevezte kiváló jogtudósnak és sajnálkozott azon, hogy többséget nem nyer. Én a váradai püspöki aulában nem bizom, ezért kívánom, hogy a szabályzat betartásával a választásnak kihirdetendő eredménye szerint vagy jelentessék ki Hoványi Gyula dr. megválasztott képviselőnek, vagy pedig a hercegprimás rendelje el az új választást s megválasztást s megvagyok győződve, hogy ez esetben már a liberálisizmus lesz a diadal, mert Batthyányi gróf csakis mint megyebeli nagybirtokos volt képes annyi szavazatot összeszedni.

Ismételten ajánljuk tehát e kerület katolikus választóinak figyelmébe, hogy érdekei igaz védőiként csakis a liberális jelöltek tekinthetők, mivel a néppárti álszentek egytől egyig azon igyekeznek, hogy mentől több és több jogot meghagyjanak a püspöki kar kezében s mentől szűkebbre vonják az autonomia határait.

Ezt megengedünk pedig — nem szabad.

Kohányi Gyula.

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Arca képedhez.

— A Debreczeni eredeti tarczája —

Postával jött kicsiny arczkép
De régen vártalak
Hisz te léssz a vigasztalom
Nehéz idők alatt.

Most már könnyebb tűrni várni
Szébb és jobb időkre . . .
Mikor semmi el nem választ
S enyém léssz örökre . . .

Addig kedves drága arczkép
Te léssz oltárképem
Mikor . . . Hozzá imádkozom:
Vonásid szemlélem . . .

Igy nyerek majd újabb erőt
A tovább küzdésre
Semmi nem fog meggátolni:
Lelkem repülése.

S ha tán olykor csak csalódás
Volna dijjam bérem.
Nálad lelek vigasztalást,
Kedves oltárképem . . .

Váradai.

A nagyváradai előadás.

Irta: Jászai Mari.

(Folyt. és vége.)

Egyszer megvettem egy dombtetőt, melyre képzeletem azonnal felépítette az »Atreidák lakat«, mely előtt képzeletem el-eljászta Elektrát, Antigonét, odasereglet barátok előtt. Ezt akkor elmondogattam jóembercimnek! mind biztattak rá. Vágyam azóta folyton élt, ha eszközeim hiányoztak is kivételre, míg most, a nyár elején, Nagyváradon időzve, egy sereg hírlapírózt zsaroltam a Mátyas szobor javára. Istenem, ha a gazdag emberek is oly örömet zsarolnának magokat ilyen célokra, mint azok az urak!

Mert száz gyűjtő ívet vállaltam el erre a célra, mit csak azért említek meg, hogy azon urak és hölgyek, akik netán meg akarják vellel osztani, forduljanak érte hozzám, kérem.

Mellesleg mondva, én azt gondolom, hogy ha mindenki tudná, hogy Magyarországon Hunyadi Mátyasnak még nincs szobra, hát egy nap alatt összegyűlné a hiányzó huszonöt ezer forint. Legalább mikor Amerikába és Londonba sült anglusoknak megírtam, hogy nincs, a legnagyobb készséggel és gyorsasággal irtak hozzá gyűjtő ivatekért. Kár, hogy olyan keveset ismernek az odavalók közül!

Tehát amint ott koldulok abban a társaságban, azt mondja hirtelen az egyik ur: talán sohasem tudom meg melyik olyat dobant rá a szívem.

— Nem szorulna ön arra Nagyváradon, hogy garasokat koldujon a szobrának, ha eljászna Elektrát a Rhédey kertben.

Ki csodalhatja, hogy gondolkodás nélkül igent mondtam? Régi, szép óhajtsom teljesül kapcsolatban azzal, hogy talán a Mátyas-szobor fölállítását siettettem, ha egy órával is! Ki birt volna ilyen kecsesgötésnek ellentállani az én helyemben?

— Igenis, a Rhédey kert egy felséges, eleven aréna, mi megépítjük bele önnök a szinpadot és a jövedelem husz százalékát viheti a szoborra.

Megígértem.

Azután megíjedtem. Mindennel így vagyok. Ezeket a sorokat is az előadás előtt kellett volna megírnom, tudom. — Mert ahányszor azontul a lapok ó-görög szinpadról, ó-görög előadásról irtak, rajtam mindannyiszor egy-egy szemrehányás borsódzott végig. Csak akkor adtam magamnak számot arról, amit akartam. Nem, nem arról álmodoztam én, hogy ó-görög stílusban játszhasam. Azt csak kuriózumképpen lehetne, iszonyu költséggel és gondnal fölleveníteni. Az ó-görög szízeszek kothuruust kötöttek lábaikra, mely egy araszszal toldotta meg őket hosszszában, azután ehez a nagyságukhoz arányzó műfejeket tettek vállaikra, mely fejeknek arca, egyuttal a személyesített egyén lelkiületét is, többé-kevésbé visszaadta. Így alakjuk, a nagy aréna legtávolabbi nézőjének is elég nagyok látszott. Az álaréz szá-jában egyuttal kurta szócso volt alkalmazva, mely hangjukat, épp úgy, kellő fokig hatvá-

BELFÖLD.

* Egy román ezredes a magyarországi izgatókról. A magyarországi oláh apostolok veszedelmes működéséről nagyon megszivlelni való nyilatkozatot tett a közep európai tanálmányútjában Debreczent is utba ejtő Georgescu Konstantin ezredes, a román hadsereg főtörzsorvos. Ez a nyilatkozat csak megerősíti abbéli véleményünket, hogy itt az ideje, hogy a kormány végre lezámoljon ezekkel a sajátos martirokkal, mert ezzel nemcsak hazafias kötelességet teljesít bent az országban, hanem a szomszéd Romániában labra kapott magyar-gyűlöletnek is utját vágja. Feltehetően szükségünk van erre, mert a baráti viszony, melyben a hivatalos Romániával állunk, csakis úgy lesz tartós, ha e barátság gyökeret ver a nép szívébe is. Minthogy pedig ennek legfőbb, ugyszólván legyetlen akadály, mint Georgescu ezredes kijelentette, az oláh martirjaink szakadatlan izgatása, módjában van kormányunknak, ha nem akar tehetetlenségnek nyit beállításával büntársukká szegődni, ez izgatásoknak véget vetni. Az az egy-két oláhok adta mandátum, melyekkel az izgatók kedve-kednek helylyel-közzel a kormánynak, talán meg sem éri meg egy nemzet rokonszenvének eljátszását, a mi pedig valószínűleg bekövetkezik, ha a martir urakkal egyszer és mindenkorra alaposan nem végezzük. Georgescu ezredes nagyfotosságu nyilatkozata így hangzik:

„A tartózkodó, hideg viszony, mely a magyar és a román nép között mindkét nemzet karára régóta fennáll — ugymond — nem ő bennök találja okát. A Romániába lakó románok nem aspirálnak többre, mint a mennyi nemzet jogos törekvése és egyáltalában nem viseltetnek ellenséges érzülettel a magyarok irányában. Nem ők, de a magyarországi románok okai a feszült viszonyoknak és a sok kellemetlenségnek.

Ezek azok, akik Romániában is folyton izgatnak, intrikálnak és ártalmas befolyást gyakorolnak a könnyen felrevezethető, hiszékeny román népre. Azok a románok, a kiknek alkalmuk van Magyarországot megismerni, mindnyájan kedvezőleg nyilatkoznak a magyar nemzetről és az itt lakó román faj elnyomatását semmiben sem tapasztalták.

nyozta. Ilyen előadásra nem vágyódhattam, A drámai művészet intím, kis színházakban fejlik és tükröletesedik. Az ó-görög színelőadás visszatesés volna a művészet terén.

Ami után én sóvárogtam, az hogy úgy mondjam, nem az El-ktra szundarab görögös előadása volt, tisztán éreztem már, hanem El-ktra történetének átélése a „szülői ház kapuja előtt“ azon a „hajnalon“ az élő Nap alatt. Hogy azután azt nézze is valaki, azt nem bántam volna.

Látjak kérem, a különbséget a között, a mit vártak tőlem és a között, a mire én vágyakoztam?

Mikor kiállítottam oda az ünnepi jellegű érdekes színpadra megszokott rongyaimban, akkor éreztem, hogy a közönség kiteljesítetlen marad. Valami egyebet, valami különöset var. Akkor éreztem, hogy előbb kellett volna tájékoztatnom azokat, a kik az előadást látni akarják, hogy minő kísérlettel állanak szemben. Küömben azt, hogy ilyen nagyszabásúvá fejlődtek közönségük érdeklődése, távoiról sem mertük reményleni.

En bizonyára nem.

Mi volt hát az én vágyakozásom, mely most nagyon is teljesült? Nem volt az egyebet, mint úgy játszani egyszer, hogy levesek minden mázt, minden festéket. Oly közel lérközni a természethez, mint csak lehetséges. Az elé a bíró elé állani, a kinek nem merünk hazudni. A kinek vesébe látó szemei előtt pirulnának egy nyegleségünk. A ki előtt úgy alunk pusztán, leszállítva saját valódi kis értékünk. Saját magamat akartam megmérni egy

A városok rendezése.

Debreczen, aug. 28.

A magyar városok polgármestereinek egy nagy része Máramaros-Szigeten két napos tanácskozásra gyűlt egybe, hogy kicserélje nézetét arról a törvényjavaslatról, melyet a városok rendezése tárgyában Perczel Dezső belügyminiszter megbízásából Fasco-Moys miniszteri tanácsos dolgozott ki. Mikor ez a törvénytervezet legelőször a nyilvánosság elé került, rámutattunk arra a körülményre, hogy annak intézkedése a meglévő bajokat nem szanálja, sőt inkább újabb bajoknak nyitja meg a zsilipje. Ez a javaslat mely a közigazgatás általános rendezésének egyik alapját kellene, hogy képezze — az önkormányzati jogot nem egy részében megcsorbítja, míg ellenben a főispáni hatáskört vérszegényesen kiterjeszti. Ez a javaslat a városi tisztviselők helyzetét nem könnyíti, hanem teljesen alárendeli a hivatalnoki kart a főispán hatalmi önkényének. Az egész összességében nem egyéb, mint az arra való törekvés-knek egyik része, hogy a közsabírádságoknak minél szűkebb körre való szorításával, a minden centralizálni akaró kormányzati omnipotencia a közigazgatást még az eddiginél is jobban hatalmába kerítse s politikai céljaira teljesen kiaknázhassa.

Mikor azokat az erőteljes felszólításokat olvastuk, melyek a javaslat ellen éppen a rendezett tanácsu városok első tisztviselői részéről felhangzottak: akkor valóban érdeklődéssel tekintettünk a városok polgármestereinek értekezlete elé, hiszen ők, a legilletékesebb tényezők, ismerik legjobban a városok közigazgatásának nagy bajait, hiányait s legjobban tudhatják azt, hogy ezeken nem lehet segíteni azzal, ha a képviselőtestület számbeli arányát ötöd vagy negyedrésznire szálítják le, nehány tisztelhetlen tisztviselővel megszorítják a tisztikart, más tisztviselőt a választás alól, az állami kinevezés keretébe vonnak s minden egyebet bajt bagynak úgy, amint volt, a régi-ben. Vártuk, hogy akad néhány önzetes hang mely most is a leghatározottabban tiltakozik a javaslatnak azon intézkedései ellen, melyek újabb bajoknak zavaroknak adhatnak tapot. Meg kell azonban vallanunk, hogy ez a várokozásokban nagy részben csalódtunk! Mintha ez a mindent elnyomó, megnyűgöző, a szabad meggyőződés nyilvánítását megakadályozó, erőszakos kormányzati rendszer, amely ebben az

ilyen kérle hetetlen milieu-ban, a természetben! Mi maradna belőlem, ha minden apparatustól megfosztom magamat, mely a parányi, berámozott színpadon engem nagyobbakat mutat a valóságnál és nekem mindenben kedvez?

Ez volt az én vágyaim ezéja. Ez magyarazata.

Célmomat ezuttal nem értem el, mert mint főlebb mondtam, nem voltam ura magamnak. Az indulat erőt veti rajtam. A Nap-sugár összenyomott és megszegyenített. Oly parányinak éreztem magamat fénye alatt, hogy erőm cserbe hagyott.

Sok, sok is volt a néző ily kísérlethez! Ez története és 1-folyása annak az aug. 16-iki előadásnak, amelybe ambícióim és új érzések megismerésének kívánsága hajtott bele. Ha ezért nem, bocsássa meg nekem azt az előadást az, aki onnan csalódvá távozott, a cézelért, amelyre anyagi haszna szánva van.

Érzem, hogy most letehetném a tollat, mint olyan ember, aki maga elé szabott dolgot elvégezte; de érzem azt is, hogy vannak, akik éppen ott, ahová azt a pontot tettem, nyitnak rám kérdő szemeket: Ha te magad ilyen csalódtál vagy, mit akartál hat azokkal a megindult szavakkal ott az előadás végeztével, egy magyar Bayreuth felől, a melybe egykor nagyobb művészi események kedvéért zarándokoljon a magyar? Igen, a taps és minden arcon az öröm megittasított, előadás végével elragadt, hálám tulómlött ajkamon és egy imádságszerű fohászbán tört ki, hogy adjon az Isten egy márványtemplomot ezért a lécs és gipsz színpadért az olyan közönség-

országban minden téren érezteti káros hatását nehezedett volna rá erre a gyülekezetre is. Igen, ránehezelt annyira, hogy midőn a legrosszabbul díjazott, leghízyonytalanabb helyzetben levő tisztikar első sorban a saját állapotának j bbra való fordulásáról tanácskozik, akkor óvakodik a nyilvánosság elé tártani a saját sérelmeit s azokat a veszedelmeket, a melyeket a még tervezetben levő javaslat rejteget számára, nehogy ellentétbe jusson annak a belügyminiszternek akaratával, aki mindenható ura s a kinek rendelkezése ez a javaslat külföldi forrásokból összehozná — lamásolattott. Fényesen igazolja ezt az a sajátos határozat, amelylyel az értekezlet kimondta, hogy a javaslat a várakozásnak annyira nem felel meg, hogy annak érdemleges tárgyalásába bele nem mehet, hanem azeri üdvözli általánosságban a Perczel-Fasco-Moys-tervezetet. Hat ha annyira rossz ez a javaslat részleteiben hogy azt a polgármester urak még a tárgyalás a'ppjál sem fogadhatják el, akkor bizonyára rossz a részleteiben is. S ha így van a dolog, akkor mire valo az az üdvözlés? Annak a bizonyosságára talán, hogy ha a kormány repát akar is vágatni a városi tisztviselők hátán, bár nem tartják ezt kellemes dolognak — de mégis alázatosan meghajolnak akaratá elé.

A két napig tartott értekezlet tehát — bár határozottan több figyelemre méltó eszme vetetett fel azon — érdemleges eredmény nélkül oszlott szét. Hangsúlyozták a városi és állami tisztviselők adója egyöntetű szabályozásának szükségességét, rámutattak arra a körülményre, hogy ha a tervezet törvénygyé válna, alig válna valaki a fenyegető bírságok miatt a városi képviselőségre, aztán kimondták, hogy Szokolnok kongresszést tartanak, a melyen majd érdemleges határozatokat hoznak. Végül banketkeztek, aztán szétoszlottak a város minden irányába.

A polgármesterek első értekezlete tehát nem eredményezett egyebet, minthogy konstata a városok és a tisztviselők helyzetének rendezéséről szóló törvénytervezet rossz voltát anélkül, hogy rámutatott volna annak kiálló hiányaira, az önkormányzatot korlátozó, megszorítási akaró cselekedetára. Am ezen cselekedellen nemcsak a polgármestereknek, tisztviselőknak hanem az összes rendezett tanácsu városok képviselőtestületeinek kell mielőbb állást foglalni, mert hosszú évtizedekre szóló törvényalkotásról van szó, melynek tetteit az utánunk következő nemzedékek is megérik.

nek, amely ezt műszeretével ennyire megérdemli. Egy márványtemplomot, amelyben a művészetnek nálaunál méltóbb papjai áldozanak és tegeyek Nagyváradot óhajtott és irigyelt pontjává hazáinknak minden jörendő augusztusokban a második ezer év betelétig!

Ezt a fohászatot ismételttem ma is.

A Rhédey-áréna Istennekem való hely. Hivatva van arra, hogy ünnepek színhelye legyen.

Ha Biharmegye egy kis görög templomot épít bele, emelkedek márványából es egy kis körben, emelkedetten üdülőheiyeket, akkor egy bájos műremeket emel magának, mely nemcsak színelőadásokra lesz alkalmas, hanem minden szép és nagy esemény megünneplésére. Nem is számítva, hogy a színezetnek tisztító tüze lehet, lelki fürdője, ahol minden nyaron otthagya bűneit, tulzásait, fölszedett iztelenségeit, melytől, fájdalom, hemzseg színeszetünk — mert nem ketkedem, hogy pályatársaim mindenikere ugyanazt a hatást teszi az élő Nap szeme, amit rám tett és ugyanolyan áhítatot gyújt lángra szívükben, aminővel én »leborultam« előtte.

Végül pedig engedelmet esdek arra, hogy itt köszönhessem meg Nagyvárad hölgyeinek azt a remek ezüst koszorút, melyet nekem az Ő nevükben az az urnó adatott át, kinek nevé merő tiszteltem tilt leírni, kinek magasabb erények gyakorlásában megöszült öszfeje előtt, velem együtt mindenki fejet hajt, ki őt megismerte.

Törvénytervezetről, mely némely intézkedéseiben ismét a meglévő jogokat akarja csorbítani, ép úgy mint a hogy ennek a kormányrendszernek minden törekvése csodálatosul, hogy addig törjön le itt is ott is egy darabot nemzeti jogaink épületéből, míg azaz épület bele nem omlik az alkotmányosság alárcza mögé rejtőzött önkényuralom örvényébe.

KÜLFÖLD

A végnek kezdete. Miként elpusztul Jeruzsálem, el fogsz pusztulni Ausztria! — Felsőzáddal ezeltört írta ezt Petőfi s amint beteljesült saját sorsáról irt jóslata, be fog teljesülni ez is. Egy ember életnek hamar vége van; birodalmak halálusaja sokáig eltart, de ha egyszer megkezdődött, akár lassu, akár rohamos lépésekkel, de feltartóztatlanul halad a kumulás felé. Petőfi jóslata teljesedésének kezdőpontja elérkezett: bomladozni kezd Ausztria, Beteg szervezetét ideig-óráig működésben tarthatják még a politikai doktorok és kuruzsok, de meg nem menthetik, mivel hogy halál ellen nincs orvosság. Mi magyarok nem siettetjük, de nem is állunk utjába a pusztulásnak, mert hisz amilyen mértékben hanyatlak Ausztria csillaga, abtan a mértékben emelkedik Magyarország teljes függetlenségének fényes napja.

Fantasztikus hírek szállingóznak Törökország felől. A török történelemben mindig több volt a regényesség, mint a logika és most megint egy ilyen regényes fordulót készült venni a félhold birodalmának története. Akármilyen furcsának találjuk is, a mohamedán vallásnak szaporodnak a hívei Nyugat-Európában, főképen Angliában. Nagyfontosságú mozgalom ez, amelynek érdekeit Angliában egy titkos társaság mozditja elő sok buzgósággal és — ez a fő — sok pénzzel is. A törökök legutóbbi győzelmének ez volt az egyik főoka és a győzelemtől mámoros szultán ma már nyíltan hirdeti az ő „eszméjét”, hogy újra világalomra juttassa a félholdat. Kissé tulságosan merésznek tetszik most még ez a dolog, azonban a hatalmas padisah Indiára czélez vele, ahol ismét erős forrongások dülnek és ha újra kitör a forradalom, mint 1857-ben, akkor a százhetven ezer bennszülött katona legnagyobb része rögtön honfitársai mellé szegődne a brit hatalom ellen. Ez egyértelmű volna az angol világalom rombadőlésével és érdekes, hogy Pétervárott a hatalmak Anglia kizárásával állítólag már megállapodásra is jutottak Törökország felosztására nézve. Ezek azonban csak fantasztikus hírek a tény pedig az, hogy — Anglia szaporítani készült eddig is fölléphetetlen hajóhadat.

A hun-avar gátárok.

— A pilishegyi erősség. —

Budapest, aug. 26.

Regét mondok a hun és avar ós időről, a győrvárakról, csőrszárkokról, regét, mely délibábszerű látszatára, de foglatjára mégis parázs való.

Hol találtam ez a regét? Ezer éves okmányokban, de erdők mélyén, hegygerinczen, a sík alföldön is.

Eleintén én is meseszámba vettem és a betűk sorain fejemet csóváltam; de midőn saját szememmel láttam a gátak hosszú sorát országszerre, elmúlt kétségem.

Regeszertűnek látszik, amit az országot körülövedző gyűrűkről beszélnek a krónikák; de ha szemmel látod, kézzel fogod és izzadsággal beáztatod az ugynevezett ördög barázdát, az óriások ösvényeit: nincsen több lelked, hogy eltagadd a tények igazságát, vagy tagadd el az éjszakának fényes tejútját is, melyet a magyar nép — nem minden jelentőség nélkül — a hadak utjának nevez.

Följártam a Duna-Tisza között egész a Kárpátokig, mindenfelé rátaláltam az óriás vázak egyes tagozatjára, a csoportok kereteit is összehoztam már, de a kulcsát a nagy egésznek szerkezetéhez, még mindegyre hiába kerestem.

Ott álltam a tündérek vára előtt, megdöbbenve álltam ott a kuszált vonalak hálózata előtt, egyre azon töprengvén: Mily alkotás ez? Kinek lelkében fogamzott meg az eszme? A tervrajzot ki szötte így össze? Mily hatalmas kezek rótták össze e roppant sziklakat? Mily honszerem sugárzik az édes otthon ez elszánt védelméből?

Igy töprengtem mondom, miglen a budai hegyekben rá nem akadtam amaz elpusztult hunavar sánczvonatra, a melyről lapjaink is szives tudomást vettek.

Ezen a vonalon jutottam én föl a pilisi hegyekbe. Följutottam, széjjelnéztem és meggyőződtem, hogy voltaképen nyomon vagyok. Valaminthogy csakugyan e vidéken székelték eleintén a hun és avar fejedelmek.

Buda, Esztergom és Szekesfehervár, Csepel volt a magyar fejedelmeknek is székhelye és így méltán mondható, hogy a Pilishegy tájékaának körvonala volt az ország legbensőbb gyűrűje.

A pilisi hegyekből láttam én is az egész ősi honvédelemnek vázlatos képét, az országos hálózatnak itt tűnik föl középpontja.

Hogyan is szokták kezdeni a mesét a fonóban? Hol volt, hol nem volt, az óperenciás tengeren is tul volt...

En is azonképpen kezdem:

Tul a nép hagyományában élő Operencián, másképpen az O b e r - E n t z folyón tul eső austrasi frank tartományban, melyet régenten Bojoaria-nak is neveztek, manap pedig Bajorországnak, élt a 8-ik században Gerold herceg, Hildegarde királyné testvére, kit Nagy Károly Fastrade nejeének halála után a trónra emelt.

E Gerold birodalmi főur Nagy Károly seregében küzdött az avarok ellenében, később a kilenczedik század reggelén, csakugyan avar nyíl ototta ki életét is.

Nekünk azonban nem annyira véle akad ügyünk, hanem inkább vitéz csatlósával, az öreg Adalbert lovaggal, ki különben eléggé ismert alak, mert a történelemben sokat foglalkoztak vele.

A rokkant vitéznek elbeszélései adják kezünkbe a regéneke fonalat, ki színhelyét írja le, úgy a mennyire kitapasztalhatta A frank krónikás írók vallomása szerint ehez fogható viadalt nem láttak még többet és magával a hős Wittikinddel állítják egy sorba az avar, de ami Adalbert vitézünk elbeszéléseiben nem is annyira a haditettekről, hatvágásokról áradozik, hanem — nagy halánkra — szögíról végire leírja a bajvívás színterét és a hunavar kilencz ringnek minémü voltát, szóval a harczászat helyett lefesti a hadászatot.

Szavait az öreg bajnoknak a san-galleni évkönyv tartotta emlékezetben és itt az is érdekes körülmény a dolgok hitelére, hogy a szerzetes, ki feljegyezte, a dadogó balbulus — Notker, az a jegyző, ki nem volt más, mint Adalbert udvarában, az öreg vitéz fiának, Werinbertnek játszó és lakót. rsá. Szóval klasszikus tanu mind a kettő.

Gyermekkorától fogva folyton hallotta estenden avar harcoknak meseszzerű katonai elbeszélést, világosan emlékezik tehát a gyermekkor friseségével a szülő minden szavára és az első benyomás élénkségével adja elő azokat.

Lássuk, mint beszélteti a jó öreget.

»A hunok tőle — ugymond Adalbert — kilencz gyűrűzettel volt bekerítve... Mint: hogy pedig én — közbevág a leiró észrevétele — egyebet e gyűrűs kerítés alatt nem birtam gondolni, mint szőlőgaradót, kérdést tevők: »Uram! miféle csodálatos dolog lehetett az?«

Mire ő ekként felelt: »Értsd meg, kilencz gátal — heginnel — volt az megerősítve. — Mivel pedig én ezt sem veltem másnémetnek mint amilyen árkokat szoktak a vetések körüli buzni, — faggatásomra ismét így válaszolt: »Ugy gondolod egy-egy gyűrűzet olyan tágas volt, azaz annyi területet foglalt magába, a milyen Turricum várától egész Konstantiaig esik. (Züriktől Konstans városáig, ami 40 mérföldnyire van egymástól.)«

Hogy pedig e gátároknak tiszta fogalmát adja, élénken leírja, miképpen csinálták föld-

hányásból és költésből — (amazi inkább a sikon, ezt jobbára a hegyekben) — elmondja a védőgátak szélességét, magasságát, a fa és csalt ütlevényeket, melyekkel a gátfal oldalait megerősítették, a kapunyílásokat, hol erődített helyen, kapuvárakban őrizték a bejárásokat; elmondja még azt is, hogy a gátfal hosszában és területén a következő árokig, miképpen voltak beosztva a falvak és városok.

Az első kerítés után jött a gátárok második vonala, aztán a harmadik egész a kilenczedikig, úgy, hogy egyik gyűrűzet a másik után mindig szűkebb kerületre szorult, amint tudniillik, egyik gát a másik keretébe illeszkedett.

Egyébiránt e gyűrűbe futó kerítésekről, Ringh, Campus, Haga, Hecke nevű gátárokról nem csak Adalbert vitéz tesz tanuságot, hanem Nagy Károly többi életirői is.

Igy Eigenhardus Nagy Károly élete (Vita Caroli Magni) című munkájában. Poeta Saxo dicsőítő költeményében, Regino apát évkönyvében 791-ről. Magának Nagy Károlynak fennmaradt levele nejeéhez, Fastradéhoz. A Bertinán, Fuldai, Metzi, Reuberiani, Laurishami és a többi évkönyv ek. Cronicon Moissiacense s a többi hasonlóképpen.

Kérdés, hogy ennyi tanuvallomást mind elveszünk-e, mint mesebeszédet, csupán azért, mert nekünk hihetetlennek látszik e roppant munka?

S elveszünk-e a történelmi tények bizonyosság tételeit is?

Nagy Károly a hadviselés minden előnyével bir, táborába gyűjti az avarok ellen a félvilágot.

Maga megy a döntő viadalba, teszi pedig ezt két évi készülődés után, maga áll a Duna jobboldalán levő seregnek élére, a baloldalihoz legjelesebb vezéreit rendeli Theuderick grótot és Megenfridet: azonfelül hajóhadat hoz le a Dunán.

Mindez még nem elég, Pipint vitéz fiát oldalt támadásra, a hadművelet délnyugati alapjából indítja utnak, hogy majd Avaria szívében konvergáljon a két irányú dardavetés. Meg ez sem elég, az anyagi előnyökön kívül a vallás erkölcsi hatalmát is bevonja hadviselésébe, bűnbánati bucsukat tart, böjtöl egész seregével, miséket hallgat, az Ur asztalához járul az egész tábor. Még ez sem elég, amint látja, hogy így sem boldogul, 791-től 796 ig a diplomácia fondorkodásával osztja meg az avar népet, fölláztatja háta mögött Szvonimir szláv fejedelmet, elszakítja tőlük szövetségűsöket, a rokon bolgár fejedelmet Kuvrátot és népét, missziókat tartanak az avarok megtérítésére, elkeresztelik a Tudusz, Zsadány, Ábrány nevű khánokat. S ennyi erőfeszítéssel is mit bir kivívni? azt, hogy 791-től 804-ig. sőt azután is folyton hadilábon áll velük, megtöri ugyan őket, kirabolja összeharcsolt kincseiket, de Avariát egészen behódítani nem bírja, csak a Duna vonaláig terjeszkedik, ameddig a római birodalom hadi utjai, kasztrumi, telepítvényei még elősegíthették foglatását.

Honnét ez a szivósság az avarok részéről, kik számarányban messze maradtak ellen feleik mögött? Honnét az a jelenség, hogy jölehet, a szláv és bolgár népek megrohanták őket, mégis a kilenczedik század végéig említében vannak és egész a magyarok bejöttéig, fentartják magukat, nem mint uralkodó nemzet, de mint avar nép és beleolvadnak az új rokonok testébe. Győr várától, mint létezőről még Anonymus is szól, mely Böngyérnek Boro atyjának jutott osztályrészül.

Oly jelenség ez, melyet a frank udvari történetírók dicsőítmuszai meg nem magyaráznak. Egyoldalulag történetírást úgy sem lehet igazságosan megszerkeszteni.

Részemről ezt a páratlan tüneményt az avarok honvédelmének páratlan rendszeréből magyarázom, abból a rendszerből, mely egy avart képessé tett 100 frankkal és 1000 szlávval szembe szállni, mely Nagy Károlyt arra kényszeríté, hogy dolga végzetlen térjen vissza. A hivatalos írók szeint ez ugyan csak azért történt, mivel a lódög ütött ki a frankok táborában, voltaképpen azért pedig, mert a lóval együtt a lovagok is elhullottak.

Az avarok védekező rendszerének kifejező pedig nem egyéb, mint az Adalbert vitéz által oly nagy hangsúlyozással emlegetett kilencz gyűrű kerítés, mely szerinte Avariát körül fogta és az avarokat annyi veresség után is föntartotta.

Mese-e tehát ezek után az a történeti adat, amelyet immár a frank írók egyhangulag elregélnek számunkra?

Arventinus a 16-ik században élő és így immár klasszikus történetíró. A frankok évkönyves történetében nem tartotta ezt mesének, sőt a fentebbi adatok alapján ő is sályt vet az avararc-nak jelezett védelmi eszközre.

A mi krónikáink, kezdve Aron-mustól, Kezai, a Budai Kronika, Roger etc. többnyire említik az árkok és gátak védelmi rendszerét habár nem tulajdonítják az avaroknak. Egyébként a magyar emlékek úgy sem tudnak az avarokról, csak egyedül a hunokról beszélnek, de a középkor általában hunoknak tartotta az avarokat.

Az okmányok százával emlegetik az árkokat, fossatumokat pedig csak mellekeesen, mint határjelzőket veszik szemügyre.

Az öreg Székely István gönci predikátor a telkibányai templomi felirás, Pető Gergely, Timon, Pray, Schönvitzner, Katona, Engel, Budai Esaiás, Fabri Pal, szóval régi történetízeink sem tartják mesének a csörszárkokat. Csak az a sajnos, hogy ahelyett, hogy összedtek volna darabjai, pedig még akkor könnyen tehették, inkább meddő okoskodásba merültek, hogy vajjon a Csörsz nevezet nem Curzan, vagy Curzus vezértől származik-e. Annál inkább tehették volna ezt, mert már a múlt században is térképre vették e vonalak nagy részét, így: Grsellini, Merzi, Séverini, Marsili, Bombardi és több francia térkép szerkesztő is.

Utóbbi időben is komoly férfiak foglalkoztak ezzel: egy Ipolyi, Podhráczky, Thierry Höke, Bedekovics, Horváth Péter, Gyarfas István, Jerney, Kövály. Behatóbban azonban csak ketten foglalkoztak e tárggyal, az egyik Orbán Balázs br. a székelyföld leírásában, másik Römer Flóris, ki erről itt Budapesten a nemzetközi arkeologia kongresszuson értekezett a külföld tudósai előtt és térképet is mutatott, de nem mindenben megbízhatót.

Hunfalvy Pal csak egykedvűleg látszik elsiklani a dolog fölött és még 1876-ban a hazait történet buvarlásnak széles mederben megindult nyomozása idején is, a külföldi és hozzá a szlav Schafariket hivatkozva, említi ezt: „Dort warfen sie — így szól Schafariki — az avarokat érte — ihr neun grossen, mit Wall und Graben umzogenen, die sogenannten Avaren Ringe auf (Jahre 567—598.) und unternahmen von d. anz 240 Jahre lang un-erhörte Verkeeringzüge, in die benachbarten Länder. (Slavische Alterthümer II. 59.)

Hunfalvy ketelekedik azon, hogy már ekkor építettek volna az avargátakat; a többire nevez pedig értetlen közömbösséggel jegyzi meg: „Az avar kerítés erősegeknek, mint látjuk, nagy hírok vala s nyomaikat keresik a régészek.

Vajjon miért nem kereste önmaga is, vagy legalább miért nem buzdított másokat a keresésre.

Ime ennyi egyenes történeti adat, a következtetés oly nyomós logikája ellenében is majdnem egészen elposványosodott az avar kerítés-eknek kérdése.

Manap ez annál inkább megtörténhetett, mivel a tagosztás, kultura következtében majd nem egészen megváltozott nálunk a földszíne, immár mindenfelé feltértek a legelőket, amerre a csörszárkok vonalait e húzódtak és a hová az eke egyszer bekap, ott simára gyalulja a tumuust, a gátárkot, a gyűrű várat. Mennyi veszett így el, nyomtalanul, mielőtt a szaktudósok országos megbízása alapján összedtek volna meggyékné, vagy országosan.

A mai reális kor, mondják sokan, nagyon józan arra, hogy ilyenmő feladatot elfogadna, hogy az avar gyűrűk kéztelennek látszó dolgát mesének ne tartsa. De ez engem nem rettent vissza, a kételkedőknek azt felelem:

Fordítsunk előre a jövődöbe néhány lapot; majd akkor, ha a villamosság, delejeség, léghajónak teljesen kifejlett korszakában a mostani gőzkorszak műveiről fognak emlékezni, nem fogják-e ábrándszerűnek találni a brenneri pályát, szent-gothardi alagutat, a mestrei vasuti hidat? Talán akkor nevetni is fognak a hiu és céltalan erőlködésen; de úgy hiszem, még sem fogják letagadhatni, mert nem lehet nyom nélkül letörülni a művelődés történetének táblájáról e nagy alkotásokat.

Nagy Károly ama vállalatát főlemlíti a történet, hogy az avarok ellen viselt háborújának kapcsolatából a Dunat össze akarta kapcsolni a Rajnával; pedig ott is az ördögök rontását emlegette a néphagyomány, mivel a terv dugába dőlt. Hát az avar-gyűrűket letagadjuk-e, noha pozitív eredményei ez alkotásnak oly nyilvánvalók?

Bartalos Gyula dr.

TARKA-ÉLET.

Apácza-avatás.

Temesváron egy zárdában Lakodalom van ma, Husznémet szép ifju lánynak Szüzi lakodalma.

Völegényük a tisztaság,
Jézus aranylelke.
Fürtös fejük valami szent
Fény körülölelte.

Fátyol lebben, fény a szemben
Forró könyben ázva.
Kebelükben fenyés szentély,
Szüz lánysziv varzsa.

Orgona szól, ima suttog,
Esküdjétek szépen;
Hiszen sár lesz szivarany is
E gaz kor kezében.

Szüz szentélyből férfi keze
Bordélyházat alkot! . . .
Ima suttog . . . esküdjétek,
Ti már mentve vagytok.

Sebestyén diák.

Ujdonságok.

* **Isteniszteletek.** Holnap, vasárnap az ev. ref. templomokban az isteniszteletek a következő lelkészek tartják meg: a kistemplomban D i e s ö f f y József, a Kossuth utcai templomban B é l t e k y Lajos, az ispotályi templomban Mitrovics Gyula, r. lelkész. Az ag. ev. templomban d. e. 10 d 3 órakor Geisztlinger Pal s. lelkész végzi az isteniszteletet.

* **Személyi hír.** S z a b ó József városi főszámvevő, ma reggel érkezett haza a Bartfa fürdőről.

* **Mohács.** A magyar történelemnek gyászos betűkkel írt szava ez. Megrázó emléke még századok múlva is sóhajt fakaszt a magyar szivekből. . . A mohácsi vész emlékezetes napjának háromszázhetvenedik évfordulóját az idén — a holnapi napon — a szokottnál fényesebben szándékoznak megülni, mert ebben az évben leplezik le a II Lajos szobrát is. A gyásznapon Mohács lakossága testületileg kivonul a csatahelyre, hol istenisztelet lesz melyen dr Czobor Béla tart magyar beszédet, majd a Földmives dalkör énekel. Este a szabad ég alatt jötekonyczelu előadást tartanak és Jókai Szigetvári vértanuk című darabját adják elő.

* **Első ülés a világitás ügyében.** A közvilágítás ügyében ma d. u. 1/4 órakor tartja első ülését a kiküldött bizottság S i m o n f f y Imre kir. tan. polgármester elnökelete alatt a városháza nagytermében.

* **Nincs többé gyermek.** Ez a jelszó e század végén igen jellemző és találó, mert ma egész gyermek ifjak öngyilkossága, szerelme egész mindennapivá vált. Most is két 12 éves fiúról szól az ének, névleg G r ó s z Menyhért és W e i s z Jakabról miudketten iskolába járók. Egész csekély dolgon veszték össze, melynek eredményeként a pulykamérgű tacsó G r ó s z Menyhért a W e i s z Jakab ágyékába szurt. Nem rajta, de a bicska kurtaságán mult, hogy nem veszélyesebb a sérülés, mit hasán ejtett. — A sérültnek az első segélyt dr. B a l k á n y i Ede I. ker. orvos nyújtotta.

* **Kántor bírálat.** Holnap d. u. 6 órakor gyűlnek össze az ev. ref. egyház biz. tagjai, hogy a próba éneklés és orgonázásban részt vettek felett bírálatot mondjon.

* **Hajdúvármegye költségvetése.** Hajdúmegye főszámvevői hivatala összeállította a megye 1898-iki évi költségvetését. A budget, amely a jövő hó 27-én kerül a közgyűlés elé főbb tétellei a következők: Szükséglet: Tisztviselők fizetése és lakáspénze 42.849 forint, szolgazsemélyzet bére s lakpénze 3600 ft, szolgazsemélyzet ruházata 966 ft, hivatalos helyiségek bére a két szolgabírónak 300 ft, irodai szükségletek 5200 ft, napdíjak, utiköltségek s atalányok 2000 ft, épületek fenntartása 1485 ft, egyéb rendszeresített kiadások 330 ft, rabtartási költségek 70, előre nem látható kiadások 390 ft, székház építést, esetleg tartalékalapra 40 ft. Összesen 57.110 ft. Fedezet: Állami javadalmasz 530.60 ft, ingatlanok jövedelme 1340 ft, alapok járuléka 2290 ft különféle bevételek 300 ft, térítmények 150 ft. Összesen 57.110 ft.

* **Dalárdistáink hazatérése.** Holnap délután térnek vissza dicsőségteljes körútjukból dalárdistáink megrakodva a dicsőség babérjaival és kellemesen töltött idők szép emlékeivel. Mint halljuk Debreczen polgársága méltóan is akarja fogadni hazatérő fiait. A debreczeni névnek már annyiszor becüsület szerzett dalárda meg is érdemelne a meleg és ünnepélyes fogadtatást.

* **Uj esperesség.** Nyiregyházáról táviratozza tudósítónk: A hegyaljai ág. ev. egyházmegye ma gyűlést tartott itt, Turóczy Pal esperes egyházi és Radványi István egyházmegyei felügyelő világi elnökelete alatt. Az esperesi évi jelentés után tárgyalásra került az ülés legfontosabb tárgya: még egy esperesség szervezése, tiszameliéki esperesség elnevezéssel. Nagy vita kerekedett a javaslat fölött, melynek eredménye az lett, hogy az új esperesség szervezését elfogadták.

* **Miniszteri kiküldött a Hortobágyon.** Ma reggel érkezett városunkba a földmívelési miniszter kiküldötte M u r a k ó z i Károly, hogy tanulmányozza a szikes talajokat s mindjárt kikocsizott a Hortobágyra. Murakózi Károly városunk szülöttének feladatává tette, hogy tanulmány tárgyává tegye, hogy miként lehetne a szikes talajt termékenyíteni.

* **Hol van Andrée?** Ez a cizme egy cikknek, a mely a gothenburgi „Handelstroning” legutóbbi számában megjelent s a mely egész Svédországban nagy feltűnést keltett. A cikk elmondja, hogy e hó 3-ikán Germania Jova, U. S. A. jelzessel ellátott angol szövegű távirat érkezett Gothenburgba Dickson Oszkárhoz, a következő szöveggel: „Andrée moving south westward near longitude ten west towards Edemland, Ole Bracke. u Eleinte azt hitték, hogy misztifikáció van a dologban, de csakhamar meggyőződtek arról, hogy a táviratot tényleg Germániából küldték. Oszkár király ugyanis nagyon érdeklődött a dolog iránt és felkérte Dickson, hogy iparkodjék bővebbet megtudni a titokzatos táviratozó felől. Természetes, hogy Dickson sietett eleget tenni a király kérésének és táviratozott Ole Brackenak, kérve bővebb adatokat. A válasza csakhamar megjött és így hangzott:

„Andrée makes for safety seeking whalers” (Andrée iparkodik biztonságba helyezni magát és társait és csethal-halászkokat keres.)
Bebizonyult tehát, hogy Ole Bracke tényleg

leg létező egyén. A »Handelstroning« folytatolag a következő táviratot küldte Ole Bracknek:

«Quereaders your telegram Dickson anxious learn how you know Andréas actual position please cable cis explanation and write conformation Arc you a seer? (Olvasóink, akik Dicksonhoz intézett táviratát ismerik, óhajtanak tudni, hogyan képes ön andree jelenlegi hollétét megjelölni. Kérjük a felvilágosításait megtáviratozni és levélileg megerősíteni. Távolbalátó ön?)

A következő napon már volt válasz, a mely így hangzott:

«Yes. Consider my formés cables Oscar Dickson indicative Andréas situation! (Igen. Tekintsék Oscar Dicksonhoz küldött táviratomat Andréa helyzetéről megfelelően.)

A szerkesztőség folytatta a megkezdett érdekes táviratváltást és megkérdezte Ole Bracketól, vajjon Andréa biztonságban van-e vagy segélyre szorul. Erre a kérdésre a következő távirati válasz érkezett: »Assistance wanted Andree, Search Coast Edamland.« (Andree nagy szükségét szenved, keresi a partot Edams Landnál!) Edams Land csak a legközelebbi polarterkepeken van feltüntetve. Grönland legészakibb partján fekszik a 77-ik szélességi és 20 hosszúsági fok alatt. A Handeldstidning még mindig nem tartja kizártnak egy misztifikáció lehetőségét, de egyben megjegyzi, hogy tényleg számos tavolba látó ember esetei ismeretesek. Így. pl. Swendenborg, miáltal Gothenburgban időzött, a legérzékenyebben megírta a Stockholmban pusztított óriási tüvést egy stockholmi barátjának.

* **Megtagadott kérelem.** A város kérte a közoktatási miniszteriumot, hogy a Péterfia környékén egy 4 osztályú állami elemi iskolát létesíten mint a gépjávitó műhely és az árva házak közelsége miatt körülbelül 12000 hivatalnok fog lakni arra családostól, kiknek gyermeküket iskoláztatni kell. A miniszter a kérést megtagadta s így nincs kilátás új elemi iskolára.

* **A megye állandó választmányának ülése.** A hajduvármegyei állandó választmány a megyeház tanács termében szeptember 4-én ülést tart.

* **Az orsovai csodagyermek.** Az »Orsova és vidéke legutolsó számban« »Születés« címen egy újdonság jelent meg, mely oly csodáról értesít, a minő bizonyára nem fordult még elő a földkerészen s a mely ha úgy is az, mint azt a lap egész komolyan állítja, akkor Orsova csakhamar nagyobb hírnévre tesz szert, mint bármelyik viágvaros. Az újdonság, mely ezt az új világsodát bejelenti, szó szerint így hangzik:

»Születés. Herbert Ferencz az alduvai Vaskapuszabályozási m. kir. művezetőséghez beosztott és. és kir. utaszszaadosnak leány gyermeke született. — Gratulálunk!»

* **Nagy hű hó semmiért.** Az uborka szezon czapai ez idén halgattak, a lap üreséget kító teni mégis kell. De mivel? ez a legnagyobb feladata az izzadságtól csepegő riporternek és milyen szerencse ilyenkor, ha egy N a g y János a sok baracklekvár evés-től, német hast, magyarul kolera nostras kap Püspök-Ladányban. Meg van mentve a zászló becsülete, van már sensatio. — S a közönség még meg se ijed, legfeljebb a porosz Vilmos császár nem jön Magyarországra, ha nem akar. Különben a barack lekvár és a szüreti must idejében mi több ilyen kolera nostras esettel is szolgálhatunk.

* **Orvosok és természetvizsgálók Rajeczfürdőn.** Az orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésének tagjai, mint lapunknak jelentik, nagy csoportban érkeztek szerdán delután Rajeczfürdőre, ahol óriási lelkesedéssel fogadta őket a közönség. A fürdőberendezés megtekintése után társasvacsonya volt, melyen Szmiatovszky Valér orsz. képviselő meleg szavakban üdvözölte a vendégeket. Dr. Chyzer és dr. Batizfalvy a fürdő előnyeit méltáta. Dr. Szalkay Gyula tanár meleg szavakban köszönte meg a fogadtatást. Dr. Lakits Ferencz vándorgyűlési titkár a fürdőközönség hölgytagjainak egészségére emelte poharát és a fürdőközönség nevében Huberth Andor nyugalmazott tábornok

üdvözölte a vendégeket. Az estélyen Darvas Aladárnak ez alkalomra írt »Rajeczfürdő a 2000-ik évben« című prólogját adták elő, melynek sikere özv. Pongrácz Sandorné, Laky Karolyne, Pongrácz Gabriella és Blancz Irén kisasszonyok ügyes játékainak köszönhető. Ezután színelőadás és táncz következett. — A fürdő nevezetességeinek megtekintése után társasbéd volt és 1 óra tájban nagy ünneplésséggel indultak a vendégek a zsolnai üllomáshoz.

* **Debreczeniek oroszországi utazása.** Az Oroszországot járó debreczeniek; dr. Bruckner Ernő mutóforvos nejével, Tóth Béla gyógyszerész és Ferenczy Ferencz tanár, pénteken délbén érkeztek Szent Pétervárra, a hol éppen most ünneplik nagy lelkesedéssel az oroszok a náluk látogatáson levő francia köztársaságu elnököt. Az utazók szemképrátató zászlódiszben ragyognak, a b l o k kirakatai francia színekben tündöklő czikkkel telve; hölgyek és férfiak kék fehér piros színű csokrokkal kokárdákkal jelennek meg. A debreczeni utazók pénteken délbén Varsóba mennek.

* **Sertésvész Nádudvaron.** A kiűtött sertésvész miatt Nádudvar község zár alá helyeztetett.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon rokonok, jóbarátok, ösmerősök, kik felejtethetlen kis fiunk temetésén megjelentek, s ezáltal bánatunkban osztoztak, s fájdalomukat enyhíteni szivesok voltak, fogadjék ezuton is hálás köszönetünket. Ehrenfeld Zsigmond és neje, —

Táviratok.

Az osztrák helyzet.

Budapest, aug. 28. A Debr. ered. táv. Az összes tegnapi bécsi lapok teljes tájékoztatásban vannak a helyzet újabb fordulatáról és csak kombinációkat és föltevéseket regi-ztrálnak.

Budapest, aug. 28. (A Debr. ered. táv.) A prágai Politik értesülése szerint ma minisztertanács lesz, melyen Badeni jelentést fog tenni legutolsó ischli utazásának eredményéről. A jobboldali parlamenti pártok zottságának egybehívási terminusa nincs még meghatározva és így az ehhez fűzött jelentések pusztán kombinációk.

Egy ezredes balesete.

Budapest, aug. 28. (A «Debr.» ered. táv.) Béziásról írják, hogy Regenspurzsky Károly ezredest, a 43. gyalog-ezred parancsnokát súlyos baleset érte. Mikor tegnapelőtt kilovagolt a gyakorlatra, lovát egy mérges légy megcsipte. A ló ágaskodni kezdett és a parancsnok adjutánsa gyorsan leugrott a lováról hogy elűzze a legyet. Ebben a pillanatban azonban a ló hatalmasat ugrott és az ezredes kiesett a nyeregből. A ló is elbukott ennek folytán és az ezredes a ló alá került, még pedig oly szerencsétlenül, hogy betört a botdaja. Azonnal Buziásra szállították, — hol orvosi gyógykezelés alá vették. Orvosai remélik, hogy rövid idő alatt felépül.

Százezer forintos sikkasztás.

Budapest, aug. 28. (A «Debr.» ered. táv.) Heldikből (Csehországból) táviratozzák, az ottani oazpasági takarékpénztárnál száztízezer forintos hiányt köestáltak. A városban óriási az izgatottság, mert a kifizetéseket be szüntették. A vizsgálat megindult.

TANÜGY.

* **A magánvizsgák szabályozása.** A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter a felső nép és polgári iskolákban tartandó vizsgálatokra nézve fenálló szabályzat kiegészítésül s következők rendeletet adta ki valamennyi kir. tanfelügyelőségnek: I. Magán polgári iskoláknál ézentul évenként nem négyszer hanem csak egyszer és pedig a tanév végén tarthatók magánvizsgák. II. A mely tankerületben magán polgári iskolán kívül állami vagy

közsegi polgári iskola is van, abban a tankerületben csak is az állami, vagy közsegi polgári iskolánál nyerhet a folz a módó vizsga engedélyt. III. Ha abban a tankerületben, a melyben a folyamodó lakik, polgári iskola fennall, akkor mas tankerületben lévő polgári iskolához vizsgaengedélyt nem nyerhet. IV. Ha abban a tankerületben a melyben a folyamodó lakik, polgári iskola egyáltalán nem áll fenn, az esetben csak is a lakóhelyéhez geografiailag illetoleg közlekedési szempontból legközelebb eső állami vagy közsegi polgári iskolához nyerhet vizsgálati engedélyt. V. Magánpolgári iskoláknál tartandó magánvizsga megtartását az illető kir. tanfelügyelő négy héttel előbb tartozik a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszternek bejelenteni, hogy a vizsgán való elnöklés iránt a megfelelő intézkedéseket idejében elrendelni lehessen. A vizsgálati szabályzatnak ezen módosított alakban való alkalmazása, az 1897/98 tanév kezdetével lép életbe. Ennél nagyobb jogtíprást még magyar miniszterium is keveset követett el. Vagy van annak a magán polgári iskolának nyilvánossági joga, vagy nincs. Ha van, azt a törvény értelmében és határozott szavai szerint a nyilvánosság idejére korlátozni semmi irányban nem, de legkevésbbé úgy, mint azt a rendelet II. pontja kontemplálja, ha pedig nincs, úgy vizsgálatokat semmi körülmények közt nem tarthat. De ez a jogtíprásnak csak kisebb része. A nagyobbak a III. és IV. pontokba vannak letéve. Mig ugyanis az I. és II. az iskolák felett, addig az utóbbiakban foglalt rendelkezések teljesen szabad, független s akaratuk nyilvánításának senkinek sem, legkevésbbé pedig a köztársasági kormánynak alárendelt állampolgárok felett akar kényszerítő hatalmat gyakorolni. Már hogy valaki előtt meglehessen szabni, hogy maga, vagy az apai hatalma alatt álló fia melyik iskolájában tegyen vizsgálatot az országnak: ilyen még a muszkák közt is örültségnek tartának s Magyarországon is bizonyára csak azért merték kiadni, mert tudják a miniszteriumban, hogy tömve vannak a tébolydák. Meg vagyunk győződve, hogy az országgyűlés nem hagyja szó nélkül ezt a hallatlan önkényt.

Ösztöndíjak az állatorvosi akadémián.

A budapesti maay. kir. állatorvosi akadémián az 1897—98 tanév kezdetén harmincz, egyenként 150 frtos ösztöndíj, valamint ugyancsak az 1897—98 tanév folyamán tíz, egyenként 3000 frtos ösztöndíj kerül az állatorvosi tanfolyam polgári rendes hallgatói közt kiosztás alá. A kik ezen ösztöndíjakat az említett tanfolyamra való belépés, illetoleg az ott megkezdett tanulmányaiknak folytatása céljából elnyerni chajták, 50 krajczáros bélyegjeggyel ellátott kérvényeiket, folyó évi szeptember 8-áig a fölamvelésügyi magyar kir. miniszterhez czimezve, az állatorvosi akademia igazgatóságánál beiratkozásuk alkalmával okvetlenül nyújták be. 150 frtos ösztöndíj elnyerhetésének előfeltétele, hogy a folyamodógimnázium vagy ezzel egyenrangú mas közep iskolának legalább hatodik osztályát vagy az akademia előző tanévét jó eredménynyel vegezte be és az előadott elméleti tantárgyakból, jó eredménnyel colloquált, de mindezek előtt előnyben reszesülnek azok, a kik az előbb mondott iskolák valamelyikének érettségi bizonyítványát kepek felmutatni. A 300 frtos ösztöndíjak elnyeréséért pedig kizárólag olyanok pályázhatnak, a kik valamely közep iskolában sikeres érettségi vizsgálatot tettek. A kérvényekhez csatolandók: 1. Születési bizonyítvány, annak igazolására, hogy az illető 16-ik életévét már beöltötte. 2. Erkölecsi bizonyítvány. 3. Az előképzettségi bizonyítvány. 4. Hétoldali bizonyítvány a folyamodó szük anyagi viszonyának igazolására. Azon pályázók, akik az állatorvosi tanfolyamot már az 1896—97. tanévben látogatták, kérvényekhez csak a negyedik pont alatti bizonylatot és a lezkekönnyvet, illetoleg, ha a 300 frtos ösztöndíjra pályáznak, érettségi bizonyítványukat tastoznak csatolni.

A proklamált szövetség.

— Faure elnök elutazása Oroszországból. —

Debreczen, aug. 28.

A múlt éjjel legutolsó táviratai meghozták Szent-Pétervárról annak a híret, ami holnap egész Franciaországot deliriumba fogja ejteni, hogy a Pothnau hajó fedélzetén hivatalosan proklamálták az orosz francia szövetséget. Faure ur hosszabban, Miklós császár röviden, de mind a kettő teljes egyértelműséggel és uralkodói töstökben szokatlan melegséggel jelentette ki a két nagyhatalom allianca-t. Ez a mai nap nagy viágtörténelmi eseménye.

Még egy igen érdekes passzusa van a nagy hadi hajó ingó-rengő ebedlőjében elmondott poharköszöntőknek: alkalmas arra, hogy hetekig erről beszéljenek a diplomácia és az újságok. Még alig hangzott el ugyancsak Oroszországban Vilmos császár töstjára a mely megfenyeget mindenkit, aki a békét megbontani merészi s Miklós császár, a mikor poharát a Faureval koccin'ja össze, már elfeledkezik ezekről a szavakról s a béke főtartását csak a jog és méltányosság szellemében igéri.

Hátha az a köztársaság, a mely a csári csókkal ékes Faurenek parancsol, azt mondaná erre:

— A jog és méltányosság szerint Elzász Lotharingia a miénk. Fölséges szövetségünk, ülted lóra a kozájkaidat. . .

Faure elnök Péterhofban elbucszott a nagyhercegektől és a császár kíséretében a nép leikesült üdvkiáltásai közt Krostadtba utazott. A császári pár, Faure elnök nagyhercegek és nagyhercegnők déiben érkeztek meg a kikötőbe s mindjárt meglátogatták a császári zászlós hajót, azután a Pothnau fedélzetére mentek a hol reggeli volt.

A Pothnau fedélzetén adott reggelin Faure elnök a következő felköszöntőt mondotta:

Köszönöm fölségednek és a császárné ő felségének, hogy kegyesen beleegyeztek abba, hogy néhány perczet flottánk egyik hajóján töltsenek. Annal inkább örülök ennek, mert így lehetővé vált nemzeti lobogónk árnyékában mondanom el, mennyire meghatott az a vendégszeretet, amelyben részünk volt és mily hálásak vagyunk az orosz nép iránt azért a nagyszerű fogadásért, a melyben a köztársaság elnökét részesítették. Fölségedet orosz és francia tengerészek kíséretében jött Franciaországba és én elindulásom előtt az ő környezetükben üdvözlőm megindulva Oroszországot.

A francia és az orosz tengerészet büzke lehet arra, hogy mekkora részük volt az első naptól fogva azokban a nagy eseményekben, a melyek megalapították Franciaország és Oroszország benső barátságát, közelebb hozták egymáshoz a kitart karokat és lehetővé tették a két egyesült és szövetségelt nemzetnek, a melyeket a művelődés, a jog és az igazság közös ideálja vezet, hogy testvériesen a leglojálisabb és legőszintebb ölelésben egyesüljenek. Fölséged és a császárné ő felsége tiszteletére emelem poharamat a vás pillanatában és kérem fogadják az Önök és a császári ház boldogsága iránt táplált hő kívánságaimat, Franciaország nevében Oroszország nagyságára iszom!

Miklós császár erre így felelt:

Azok a szavak, a melyeket Ön az imént hozzám intézett, élelem viszhangra találnak szívemben és teljesen átengedve magam azoknak az érzelmeknek, a melyek engem és egész Oroszországot áthatnak. Boldog vagyok hogy azt látom, hogy közöttünk való tartózkodása új köteleket teremt b. ráti és szövetséges viszonyban álló két nemzetünk között, a melyek egyformán elvannak tökéltve arra, hogy egész erejükkel hozzájáruljanak a világbékének a jog és méltányosság

szellemében való főtartásához. Engedje meg, hogy még egyszer köszönetet mondjak látogatásáért és hogy poharamat az Ön tiszteletére és Franciaország jólétére üritsem.

A töstök leirhatatlan megindulást keltettek a jelenlévők közt. Több tiszt nem tudta visszafotani a könyeit.

Delután három órakor a Russia hajóra szállottak, a melyet a cár mutatott meg az elnöknek. Faure elnök itt elbucszott és azután visszatért a Pothnaura, a mely a közönség lelkes óvácsziói között kivezett a sikkengerre.

KÖZGAZDASÁG.

Gyümölcstermelésünk.

Debreczen, aug. 28.

A gyümölcs egyike ama terményeknek, amelyeknek nem csak kereskedelmi értékük van, de közegészségi szempontból is kiváló fontossággal bírnak.

A természet megáldotta hazánkat azzal, hogy az égajlunkon tenyésző összes gyümölcsfajok nemcsak pompásan tenyésznek nálunk, de ezek is oly kiváló, hogy világszerte feltűnést keltenek.

Azt hinné tehát az ember, hogy mikor egy országot az aida elvezi, ki is zsákmányolja ennek a hasznát, azt kellene képzelnünk, hogy ez az ország uton utféle tele van pompás kertekkel és így egy a kormány mint egyesek, kiváló gondot fordítanak arra hogy eme kiválóan fontos nemzetgazdasági érdek kellőképpen istapoltassék.

Ezt a képzetelet azonban tönkre teszi a rideg statisztika amely azt mutatja, hogy nagyon is hátra vagyunk e téren. Hátra vagyunk ugyanarra, hogy a külfölddel nem csak ki nem bírjuk a versenyt, de az versenyez ide benn, a saját hazánkban is velünk; amennyiben nemcsak a feldolgozott gyümölcsöt szállítják hozzánk, de roppant mennyiségű nyers gyümölcssel, különösen almával árasztanak el bennünket.

Ha ennek a visszás állapotnak okait kutatjuk, akkor két nagy hiba tűnik fel előttünk. Az egyik, a nagyközönségnek, a remeléshez való csekély érteke; a másik a kormány szükkeblősége.

Az Alföldnek egyik másik nagyobb városa, különösen Kecskemét Kőrös és Halas más rég megmutatták, hogy mit képes nálunk létrehozni e teren a szorgalom és hogy milyen hatalmasan tudja magának törni az utat, a külföldi piacokra, az alföldi magyar gyümölcs.

Ezek a városok kincset érő vagyont vesznek be a gyümölcseikből és teljesen önére-jüből teszik híressé külföldön a magyar gyümölcs nevét.

Es ugyan vonz-e ma a példa? követték-e a többi tájak, a gyümölcstermelésre alkalmas helyek, ezeknek a városoknak példáját?

Bizony nem követik. A legtöbbje haszonlatlan foglalkozásnak tartja a gyümölcstermelést, mert azt véli, hogy az jól nem értékesíthető és nem jut eszébe, hogy annak, mint élelmiszereknek, közegészségi szempontból is milyen fontossága van.

Nagy a közönségnek is a hibája. Nagy kár háramlik az országra abból a közönyös-ségből és nem csalódnák ha azt állítjuk, hogy esnek a visszas helyzetnek megteremtésében, illetve fentartásában legtöbb vad terheli a hatóságokat és a kormányt, amelyek e téren nem fejtik ki azt a tevékenységet, amely kötelesekük volna.

A kormány nem gondoskodik arról, hogy egyrészt a gyümölcstermelési kedv fokoztassék, másrészt a szállítási díjtételek tetemes mérséklése és a vámilletékek csökkentése által a mi gyümölcsünknek a külföldi gyümölcscsel való versenyképessége növeltessek.

De különös vad terheli a hatóságokat, amelyek közül a legtöbb egyáltalában nem törődik az ügygyel, sőt annyira érzéketlen a termelésnek emez ága iránt, hogy egyes intézkedéseivel annak határozottan kárt okoz.

Hogy több példát ne hozunk fel, tekintünk csak a mi tisztelt fővárosunkat Budapestet.

Bubapestnek lakosai nagy száma miatt gondoskodni kellene arról, hogy olcsó és egészséges élelmiszerekhez könnyen juthasson. Kell e olcsóbban előállítható és egészségesebb élelmiszert a gyümölcstől? ez a legolcsóbb és legegészségesebb. S mit tesz a főváros? Nem csak nem jut eszébe az, hogy azt a nagy honokkóvet, amely a várost nagy terjedelemben körülveszi, a kecskeméti és kőrösi mintájára gyümölcsös fákkal kellene beültetni; hanem a meggondolatlan intézkedésekkel még azt a gyümölcsöt is kiszorítja a főváros területéről, amelynek az eddig rendes piacza volt.

Megtiltják azt, hogy a régi háza'ó kofarendszer mellett a gyümölcs kicsinyben való árulása folytattassék, megint valami könyvből okoskodták azt ki, hogy a gyümölcsöt is csupán a közraktrban vagy egyes hordozható kocsin lehet csak árulni. Ezzel a bölcseséggel aztán elérték azt, hogy a kofák kiszorították és most ezáltal a gyümölcsfogyasztás aránytalan nagy mértékben csökkent. Tehát egyrészt elvették a környék egyik jövedelmének jó részét; másrészt a közegészségi szempontból okoztak a főváros lakosainak különöse a gyerekeknek óriási kárt.

Es azt kívánják, hogy a vidéki falvak felkeljenek a gyümölcs iránt, mikor a nagy fővárosnak sincs érteke hozzá. Azt akarja a kormány, hogy ez képezzék az ország jövedelmének egy részét de semmit se tesz az érdekében, sőt azt is elnézi, ha ellene cselekszenek.

Hej, pedig de jó volna gondoskodni jövedelemről, mert ha így haladunk a gazdalkodással, bizony isten oda jutunk, hogy még a yukas mogyorót is feltörjük, hogy hátha talunk benne magot.

CSARNOK.

A jövő reménye.

(Életkép a szabadságharc idejéből)

Írta: Somodi József. 3.

A pásztorok bus dala az ifjú hölgy szívében is viszhangra talált. Siratta vele a közelmulat. Majd hosszabb szünet után — szívében néma fájdalommal — utitársa felé fordulva, megszólalt:

— En nem tudom, kedves bácsi! de vaalami úgy meg-megrezeglet még most is a szívemet.

Félek . . . Remegek. Ah! ama borzalmas jelenet — meg élek — mindig lelki szemem előtt fog lebegni. Isten csodája, hogy én meg-nenekültem.

— Mint öreg embernek, egyedüli imám éjjel és nappal ez:

»Magyarok Istene! Ne hagyj bosszulat-anul a gaz tetet!»

Az öreg kebléből — e titkos fohász után — mély, nehéz sohaj szállt el . . . Majd a legnagyobb megyőződés hangján mondá:

— Hidd el, édes leányom: az én szívem is kimodhatatlanul fáj, vérzik, ha e vandalizmusra gondolok. De jól mondja a költő is: »El magyar, áll Buda még!». Eljen . . . eljön egyszer a visszafizetés órája. Ne félj, ne sirj! Szüleid — nyugodjanak békében, áldott porai — nem maradnak bosszulatlanul!

— Kedves Zsiga bácsi! Ön olyan jó. Mindig vigasztal. Mi lenne én belőlem, ha magamra volnék hagyatva?

S fájó érzettel, szakgatott hangokban önté ki fájdalmát a bánatos hölgy, az érzelmeiben osztozó öreg ember előtt.

— Hát — kérdek — csendesülj;
 — Isten látja lelkemet, hogy szívemben a bosszúnak nincs egy szikrája sem. De mégis kimondhatatlanul fáj, hogy minden ok nélkül oly irgalmatlanul bántak kedves, áldott szülemmel. Mintha Isten nekik szívet se adott volna. Szülem minden vagyonukat, kincsüket oda ígérték nekik, csak életüknek kedvezzenek. De hiába! A kincs nem volt elég. Vért, ártatlan vért kellett nekik. A tigrisek vért szomjuhoztak.

Az ifju utitárs mélyen, hosszan felsohajtott. Aztán ismét sirt . . . sirt.
 — Leányom, töröld le könnyeidet! Az Isten igazságos. Erdély nem lehet sokáig a vad oláhok, vagy bármely ellenség kezében.
 — Vajha úgy lenne!
 — Vén ember vagyok: de mondhatom tenéked, hogy reményem teljasulni fog, s Erdély szabad lesz.

— Kedves bácsi bizik a jövőben?
 — Am nézd edes leányom a multak történetét: és igazat fogsz nekem adni. Jól ismerted IV. Béla alatt a tatárok pusztításait.

— Oh ne is emleges-e! Irtózom, ha rá gondolok is, hogy mily iszonyu sokat szenvedett őseink e vad csorda rablása, gyilkolása között.

— Bizony Mariskám, az örök gondviselés munkája az, hogy — habár a tatárok a mohi pusztán szétverték, tönkre tették is a magyarokat s maga a király, amint tudod, Ausztriába, Fridrik herceghez futott — anynyi vész uán ujjá lett Magyarország.

— Jól mondja kedves bácsi. Hiszen I. Leopold alatt csaknem másfél század után a magyarok újra birtokukba vették az elveszett hazát; s Budavár ormán ismét a három színű nemzeti zászló lobogott.

— No lásd. Azért mondtam előbb s a mult története után ismétlem: El magyar, áll Buda még!

Az utasok e történelmi emlék felújítása után elgondolkodtak. Szívök hazafias érzése s a jobb jövő reménye, még a mult gyászatát is mintegy feledtette. Mind ketten hallgattak.

Végre a hölgy megszólalt:
 Folyt. köv.

Kiadó

Egyháztéren 341. számú új háznál egy két nyilású, 16 méter mélységű szép nagy bolt, alatta hasonló nagy raktárnak való pincehelyiséggel.

Értekezhetni KOLA JÁNOS háztulajdonossal. ugyanott.

Hirdetés.

Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a magyar államvasut indóházától éjjel 10 óra 16 perczkor, és a agyerdőről éjjel 10 óra 40 perczkor induló vonatok folyó évi szeptember hó 1-től beszünttetnek.

A Debreczeni Helyi Vasut igazgatósága.

Különleges Csemegeszőlő

és

Őszi baraczk

a hirneves

Ujlétai szőlő-telepről.

Kapható egyedül:

Szabó Zsigmond

kereskedésében

Piac- és Hatvan-utca sarkán

Nyilt-tér.

A legjobb és legegészségesebb üdítő-ital.

MATTONI-FELE
 GISSHÜBLER
 SAVANYÚ-ITAL

Alítja a szomjat, hűst és felfríst egyaránt. A legjobb szer a nyári hőség tikkasztó hatása ellen.

Alami és orvosi ellenőrzés alatt

Guber-Lorincz

Leghatásosabb vas-arsen-víz vérszegénység, női-, ideg- és bőrbetegség ellen stb.

Dr. Braun, Chrobak, Kaposi, Neumann stb. egyet. tanárok által ajánlva.

Eladás: MATTONI és WILLE
 BUDAPEST, Teréz-kört 37 és Diana-túrdó-épület.
 Mattoni Henrik, Bécs és Franzensbad és minden gyógyszerárban.

Gyümölcs és szőlő bor készitési gépek.

Gyümölcs és szőlő sajtók, folytonosan ható kettős emeltyű szerkezettel és nyomoró szabályzóval. A munka képesség 20% nagyobb mint bármely más sajtónál.

Szőllő és gyümölcs zúzó és bogyó morzsolók. Teljesen felszerelt szüretelő készülékek.

Szőllő és gyümölcs őrők, Aszaló készülékek gyümölcs és főzelek aszalásra gyümölcsvágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad, önműködő „Syphonia” gyümölcs és szőlővesző permetező, gyártatnak és szállítatnak jótállás mellett a legjobb kivitelben

MAYFARTH PH. és TÁRSA
 os. kir. kirz. szabad gazdasági gépgyárak, vasöntöde és gőzhámor. BÉCS, II. Taborstrasse 76.
 Kítüntetve 390 arany, ezüst és bronz éremmel.
 Árjegyzékek ingyen és bérmentve.
 Képviselek és viszontárusítók felvételnek.
 Debreczenben kaphatók: BAUER és TÁRSA uraknál.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH mezőgazdasági gépgyárak BUDAPEST, Váci-kört 63. sz. Átal a legújanyosabb árak mellett ajánljuk.

„COLUMBIA-DRILL”
 Locomobil és gőzcsaplapáig készletek lozók, továbbá jargány-csaplapá-gépek, here-csaplót, üzemeltetőzók, kaszáló- és arató-gépek, szénmagyjutók.

„COLUMBIA-DRILL”
 A legjobb sorvetőgépek, boronák, szegekavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, őrő-malmok, egyretemes szecsekék, két- és háromtasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.
 Részletes árjegyzékek kérésre ingyen és bérmentve küldetnek.

Képviselet és bizományi raktár:
 BAUER és TÁRSA cégénél
 Debreczenben, Nagypéterfia-u. 871 sz.

Olcsó ékszereladás

Zálogházból kiváltott és árveréseken, továbbá alkalmi vételük után beszerzett órák, arany- és ezüstművek és ékszerek nálunk bámulatos olcsón vásárolhatók. Arany láncok grammja 87 kr. 12 drb. valódi ezüst evőeszköz 6 frt 50 kr. 6 és 12 személyre szóló teljes ezüst evőkészletek, mennyasszonyi ajándékok, minden alkalomra megfelelő ajándéktárgyak. Valódi gyémánt gyűrűk 7 fttól, gyémánt fülbevalók 9 fttól, aranygyűrűk 2 frt 40-től feljebb.

Minden tárgy m. kir. fémjelzéssel ellátva.
Mebizható kiszolgálás.

Grünberger Armin Béla örökösei

Budapest, IV. Városház-tér 9. Harisbazár
I. emelet 23.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

Szomorú — de igaz,

hogy öltözékünkre nagyobb gondot fordítunk, mint egészségünkre. Ha ruháinkon a legparányibb szakadékokat észlelünk sietünk az legott eltüntetni, nehogy nagyobbodjanak, de ha ez testi egészségünknek az eset, számba se vesszük. Egy kis köhögés, fájás, emésztési zavarok stb. mit tesz az? Űgyet se vetünk rá. Hát ez vétkes könnyelműség, mely később keservesen megbosszulja magát rajtunk, mert valamint a kis szakadékból nagy lesz, ép úgy a kis bajból nagy baj keletkezik, ha kellő intézkedés nincsen kéznél. — **A legtöbb betegség kuforrása a gyomor rendetlen működése** amit — idejekorán használva. Egger kellemes ízű Sodapasztillája csakhamar beszüntett (1 doboz ára 30 kr.) **A tüdő, torok és mellbajok köhögéssel, rekedtséggel s elnyálkásodással kezdődnek.** — Egger kitűnő ízű Mellpasztillája megóv bennünket a bajtól teljes biztossággal. (1 doboz 50 és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) — Minden gyógyszerárban kaphatók. Főraktár: **Nádorgyógyászat.**

(Dr. Egger Leó és Egger J.)

Budapest, Váci-körút 17.

Megvételre keresek

250—300 drb. **közép finom nagy testű egészséges tenyésztésre alkalmas** anya juhot (birka) valamint a nevezett juhokhoz megfelelő számú kost, a juhok szeptember havában lennének átveendők. A végső ár megjelölésével kérem a néláni ajánlatokat, alulirothoz intézni.

Kontsek György

földbirtokos.
Ábrahámfalva, u. p. Tót-Próna
Turóc megye.

NOVOTNY ANTAL

harangöntőde és vasharanglábgyár Temesvár-Gyárvaros

ajánlja magát a t. cz. közönségnek és községeknek minden nagyságu harangok ujra, illetőleg új harangok és egész harangzatok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére, újabb modorra szerelve, több évi jótállás mellett, vertvas koronákkal, úgy hogy az így felszerelt harangokat könnyen és többször lehet fordítani, miáltal a harang a megrepedéstől megóvatik.

Különösen ajánlja az általa feltalált

többször kitüntetett, atlyukasztott, szabadalmazott

HARANGJAIT,

melyeknek hangosabb, tartósabb és mélyebb hangjuk van és így egy 200 Ko. egy ily 260 Ko. haranggal egyenlő. — Ajánlom továbbá régi harangok vertvas koronávali felszerelését, vertvas-harang állványokat, minden nagyságu óraharagokat. — 300 kgr. és azon aluli harangok mindig raktáron vannak. — Költségvetésekkel és képes árlapokkal díjmentesen és ingyen szolgálok.

„Az ezredéves orsz. kiállításon Budapesten 1896. Millenniumi nagy éremmel kitüntetve.“

SZOTYORI NAGY KÁROLY

MAGÁN

ZENE-AKADÉMIAJA

DEBRECZEN, Teleki-utcza 2175. sz. Telefon 230. sz.

Tanszakok: (az elemi oktatástól a legmagasabb művészi kiképezésig fiú és leány gyermekek s felnőttek számára)

Zongora, ének, orgona, zeneelmélet, kamarazene

(Esetleg hegedű és gordonka is.)

Tanárok: (Az orsz. magyar kir. zeneakadémiát végzett okleveles tanárok) Szotyori Nagy Károly igazgató zeneművész.

P. Nagy Zoltán tanár, Tóth Árpád tanár, Stroke B. fő-kántor-tanár.

Felügyelőnő: Szotyori Nagy Károlyné Csilléry Gizella.

Oktatás: Az orsz. magyar kir. zeneakadémia tanterve alapján történik.

Tanfolyamok: Előkészítő osztály: (Zenei dedó 7—8 éves gyermekek számára.)

Alsó osztály: (Kezdők számára) Két évfolyam.

Középső osztály: (Haladók számára) Három évfolyam.

Kiművelési osztály: Három évfolyam.

Karének osztály: külön a növendékek és külön *ur-hölgyek* számára.

Egyes osztályokba a növendékek korlátozott számban vétetnek fel.

A tanórák a többi iskolák órához lesznek alkalmazva.

A szülők minden esetben értesítetnek gyermekeikről.

Beiratási díj, tandíj és egyebekről bővebben a tájékoztató szolgál.

Beiratások Aug. 25-én kezdődnek d. e. 9-től 1-ig és d. u. 3-tól 6-ig.

Az iskolai év szeptember 4-én nyitattik meg.

Felvilágosításokkal és tájékoztatóval szívesen szolgál az igazgató.

Debreczen, 1897. Augusztus hó.

Szotyori Nagy Károly,
igazgató.

Teleki-utcza 2175. sz.

Telefon 230. sz.